

Χώρας αιχώρος

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΟΜΟΣ 2
VOLUME 2

ΤΕΥΧΟΣ 2
ISSUE 2

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2003
NOVEMBER 2003

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΚΟΚΚΩΣΗΣ ΧΑΡΗΣ

ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ ΗΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΠΕΤΡΑΚΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΓΟΥΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αραβαντινός Αθανάσιος	- ΕΜΠ
Ανδρικόπουλος Ανδρέας	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασενχόβεν Λουδοβίκος	- ΕΜΠ
Γιαννακούρου Τζίνα	- ΥΠΕΧΩΔΕ
Γιαννιάς Δημήτρης	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δελλαδέτσημας Παύλος	- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Δεμαθάς Ζαχαρίας	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Ιωαννίδης Γιάννης	- Tufts University, USA
Καλογήρου Νίκος	- ΑΠΘ
Καρύδης Δημήτρης	- ΕΜΠ
Κοσμόπουλος Πάνος	- ΔΠΘ
Κουκλέλη Ελένη	- University of California, USA
Λαμπριανίδης Λόης	- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Λουκάκης Παύλος	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λουρή Ελένη	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαντουβάλου Μαρία	- ΕΜΠ
Μελαχροινός Κώστας	- University of London, Queen Mary, UK
Μοδινός Μιχάλης	- Εθν. Κέντρο Περιβ. και Αειφ. Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ)
Μπριασούλη Ελένη	- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαθεοδώρου Ανδρέας	- University of Surrey, UK
Πρεβελάκης Γεώργιος-Στυλ.	- Universite de Paris I, France
Φωτόπουλος Γιώργος	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Χαστάογλου Βίλμα	- ΑΠΘ

Διεύθυνση:

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας

και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Περιοδικό ΑΕΙΧΩΡΟΣ

Πεδιον Άρεως, 38334 ΒΟΛΟΣ

<http://www.prd.uth.gr/aeihoros> e-mail: aeihoros@prd.uth.gr

τηλ.: 24210 – 74456 fax: 24210 - 74380

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιστημονικό Περιοδικό

αειχώρος

Περιεχόμενα

	Εισαγωγή	4
	Δελλαδέτσιμας Π.	6
Ο σχεδιασμός του χώρου: εξελίξεις και προοπτικές από το παράδειγμα της Ιταλίας	Μιτζάλης Ν.	32
Η εμπειρία πολεοδόμησης της περιφέρειας Westelijke Tuinsteden (Δυτικών κηπουπόλεων) του Άμστερνταμ	Τρασέλα Μ.	46
Αρχιτεκτονική τοπίου και προστατευόμενες φυσικές περιοχές. Προστασία και ανάδειξη του δάσους Δραγουντέλι στη Σιθωνία Χαλκιδικής	Γοσποδίνη Α., Μπεριάτος Η.	72
Η "κυριαρχία" της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και του καινοτόμου σχεδιασμού σε αναδυόμενα "διεθνο-τοπικο-ποιημένα" αστικά τοπία: η περίπτωση της Αθήνας 2004	Χαϊνταρλής Μ.	98
Νομικές και διοικητικές προϋποθέσεις εφαρμογής της Οδηγίας 92/43 στην Ελλάδα: εισαγωγικές σκέψεις και παρατηρήσεις		
	ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	
	Γοσποδίνη Α., Σκάγιαννης Π.	114
Σπουδές Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Ανάπτυξης στα Ελληνικά Πανεπιστήμια: προκλήσεις και προοπτικές	Παπαδούλης Α.	140
Η διαχείριση αναπτυξιακών πόρων σε φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές		
	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	
	Ψυχάρης Γ.	160
	ERSA, Jyvaskyla, 2003	
	ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	
	Χαϊνταρλής Μ.	164
Andreas Papapetropoulos, La prise en compte de l'environnement par les procédures du droit de l'urbanisme en France et en Grèce	Χάλκος Γ.	168
Κ. Μπίθας, Οικονομική Θεώρηση της Περιβαλλοντικής Προστασίας	Βλόντζος Γ., Σούτσας Κ.	172
Λ. Λαμπριανίδης, Η Επιχειρηματικότητα στην Ευρωπαϊκή Ύπαιθρο. Η Περίπτωση της Ελλάδας		
	ΑΠΟΨΕΙΣ	178
Συνέντευξη με τον Andy Thornley		180
Συνέντευξη με τον Thomas Reiner		186

Συνέντευξη με τον *Andy Thornley*

Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου

(Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών)

".... Ο ρόλος του σχεδιασμού είναι να συντονίσει τις επιμέρους δράσεις και να εξασφαλίσει ότι ενσωματώνεται το δημόσιο συμφέρον"

(A. Thornley)

Λαλένης: Η πρώτη ερώτηση αναφέρεται στην εμπιστοσύνη στο σχεδιασμό. Υπάρχει κρίση εμπιστοσύνης στο σχεδιασμό, ιδιαίτερα στις μέρες μας που η ιδιωτικοποίηση κυριαρχεί στο δημόσιο τομέα και τις δημόσιες πρωτοβουλίες ή εξακολουθεί να χαίρει εμπιστοσύνης ο σχεδιασμός από τους άμεσα ή έμμεσα εμπλεκόμενους;

Thornley: Το πρώτο πράγμα που θα ήθελα να τονίσω είναι ότι ο σχεδιασμός δεν είναι κάτι το σταθερό ούτε μία προκαθορισμένη δραστηριότητα και ο τρόπος ανταπόκρισής του διαφέρει ανάλογα με τις περιστάσεις. Ένα συγκεκριμένο είδος σχεδιασμού μπορεί να είναι περιττό αλλά εάν προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες μπορεί να σχετιστεί με τις αλλαγές στην μορφή της ιδιωτικοποίησης και της διακυβέρνησης. Ο σχεδιασμός έχει έναν πολύ σημαντικό ρόλο ως διαμεσολαβητής συντονίζοντας πολυποικίλες και αντικρουόμενες διαδικασίες λήψης απόφασης. Πιστεύω ότι εάν εξετάσουμε την κατάσταση παγκόσμια και όχι σε μία συγκεκριμένη χώρα, θα διαπιστώσουμε ότι σε κάποια μέρη του κόσμου ο ρόλος του σχεδιασμού έχει αλλάξει. Ακόμα και στις ΗΠΑ ο σχεδιασμός δεν έχει εξαφανιστεί, έχει γίνει μία μεγάλη επαγγελματική δραστηριότητα με υψηλά κέρδη, αλλά αυτό ίσως να σημαίνει ότι ο σχεδιασμός θα πρέπει να προσπαθήσει να ακολουθήσει τις αλλαγές στην κατάσταση.

Λαλένης: Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι αυτός είναι ο ρόλος του στρατηγικού σχεδιασμού ή ανήκει σε ένα χαμηλότερο επίπεδο σχεδιασμού που έχει να κάνει για παράδειγμα με τις ιδιοκτησίες ή απ' ευθείας με ζητήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης;

Thornley: Δεν είμαι σίγουρος ότι αυτό σημαίνει ότι ορισμένα επίπεδα σχεδιασμού είναι πιο σημαντικά από άλλα. Ο σχεδιασμός θα πρέπει να προσαρμοστεί σε όλα τα επίπεδα. Σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες υπάρχει αύξηση της δραστηριότητας σε περιφερειακό επίπεδο. Οι κεντρικές κυβερνήσεις έχουν δημιουργήσει σχέδια σε περιφερειακό επίπεδο. Η παγκοσμιοποίηση λειτουργεί όχι μόνο για τις κεντρικές κυβερνήσεις αλλά ενισχύει και τη σημασία του περιφερειακού επιπέδου. Έτσι ο σχεδιασμός πρέπει να ενεργήσει δραστικά σε αυτό το επίπεδο και αυτό ήδη συμβαίνει σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες. Από την άλλη, εάν εξετάσουμε το τοπικό επίπεδο, την αστική αναβίωση για παράδειγμα, ο ρόλος του σχεδιασμού είναι να συντονίσει τις επιμέρους δράσεις και να εξασφαλίσει ότι ενσωματώνεται το δημόσιο συμφέρον σε αυτού του είδους τα έργα. Έτσι στη Μ. Βρετανία για παράδειγμα, το περιφερειακό αλλά και το επίπεδο της τοπικής αναβίωσης αποτελούν αυξανόμενες αγορές εργασίας για πολεοδόμους-χωροτάκτες. Ίσως όμως μειώνεται ο παραδοσιακός ρόλος του πολεοδόμου-χωροτάκτη στο δημόσιο τομέα που ασχολούταν με όλα. Υποθέτω πως συνεχώς αυξάνεται η ανάγκη για εξειδίκευση.

Λαλένης: Θα ήθελα τη γνώμη σας σχετικά με την αστική αναβίωση και την ανάγκη για συμμετοχή του κοινού στην πρακτική του σχεδιασμού. Πριν από δέκα με είκοσι χρόνια ο σχεδιασμός ήταν άρρηκτα συνδεδεμένος με την ιδεολογία, σύμφωνα με την οποία δεν μπορούσε ο σχεδιασμός να εμφανίζεται με διαφορετικές μορφές. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε το ίδιο και για τον σχεδιασμό στις μέρες μας; Η ερώτηση αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον λαμβάνοντας υπόψη την πρόσφατη κατάσταση με τον δήμαρχο του Λονδίνου, δηλαδή τη σύγκρουση του με την κεντρική κυβέρνηση, μία ιστορία βασισμένη αρχικά στην ιδεολογία που τώρα τείνει περισσότερο προς μία διοικητική-διεκπεραιωτική πρακτική.

Thornley: Εξετάζοντας την ιδεολογία, η Μ. Βρετανία αποτελεί καλό παράδειγμα με την περίοδο της Θάτσερ, κατά την οποία ο σχεδιασμός δεν εξαφανίστηκε. Οι μορφές και οι θεσμοί του σχεδιασμού υπήρχαν, αλλά ο τρόπος που χρησιμοποιείτο είχε αλλάξει, και ως αποτέλεσμα οι ευκαιρίες για λειτουργία του σχεδιαστικού συστήματος μειώθηκαν. Στη συνέχεια η νέα εργατική κυβέρνηση το 1997, με τη διαφορετική ιδεολογία επανέφερε ορισμένους τομείς σχεδιασμού και τους απέδωσε μεγαλύτερη σημασία. Η έννοια της κοινότητας (community) μετατράπηκε σε πολιτική επιδίωξη και απέκτησε πολιτική σημασία, το οποίο έδωσε στους πολεοδόμους - χωροτάκτες τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν ξανά το ενδιαφέρον και την εμπιστοσύνη της τοπικής κοινωνίας. Θεωρώ ότι αυτή είναι μία σημαντική αλλαγή, καθώς και η έννοια της συναίνεσης που επανήλθε στην πολιτική ατζέντα και τοποθετεί τους πολεοδόμους-χωροτάκτες ξανά στον ρόλο ως "εξισορροπιστές" συμφερόντων. Πιστεύω ότι η ιδεολογία είναι σημαντική στο να δίνει κάποιες δυνατότητες διότι ο σχεδιασμός αντλεί επιχειρήματα από την ιδεολογία για να στηρίξει τη θέση του, γεγονός που δημιουργεί ευκαιρίες.

Παρόλα αυτά οι βασικές δυνάμεις εξακολουθούν να υπάρχουν να αποσκοπούν κυρίως στο να βγάλουν κέρδος και οι πολυεθνικοί-χωροτάκτες θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με όλους τους δρώντες, να συμβιβάσουν όλες τις ομάδες συμφερόντων και να προσπαθήσουν να περιορίσουν τέτοιες κινήσεις. Η νέα ιδεολογία τους δίνει μεγαλύτερη ισχύ και περισσότερα επιχειρήματα. Χρησιμοποιώντας το Λονδίνο ως παράδειγμα, μπορούμε να πούμε ότι το new London Act και η ενδυνάμωσή του θα πρέπει να μας διδάξουν κάποιες ιδέες σχετικά με τη συναίνεση, συγκερασμό των συμφερόντων, περιβαλλοντικές ανησυχίες, μία κυβέρνηση ανοιχτή και περισσότερο συμμετοχική κ.ά.. Όλα τα παραπάνω αποτελούν μία ευκαιρία, αλλά από την άλλη το Λονδίνο πρέπει να συνεχίσει να αναπτύσσεται οικονομικά, που αλλάζει τις προτεραιότητες και οδηγεί κάποιους τομείς να παραγκωνιστούν. Μια γενική εμπιστοσύνη υπάρχει ακόμα και εμπλεκόμαστε σε διαφορετικού τύπου σχέσεις με τις επιχειρήσεις και όλων των ειδών τους στόχους στη νέα κατάσταση. Παρά το γεγονός ότι κάτι τέτοιο μπορεί να συνέβαινε και παλαιότερα κατά τη Θατσερική περίοδο, υπήρχαν τότε λιγότερες ευκαιρίες και λιγότερα επιχειρήματα στη διαπραγμάτευση με τον ιδιωτικό τομέα. Σήμερα έχουμε μία νέα κατάσταση με πολλές ευκαιρίες και δυνατότητες αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι αρνούμαστε το γεγονός ότι η δύναμη ακόμα βρίσκεται στα χέρια αυτών που έχουν τους πόρους.

Λαλένης: Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτές οι καταστάσεις επηρεάζονται κυρίως από το τοπικό ή εθνικό πεδίο ή είναι αναπόφευκτο να επηρεάζονται και από τα γεγονότα που συμβαίνουν σε παγκόσμια ή πιο συγκεκριμένα σε Ευρωπαϊκή κλίμακα; Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο σχεδιασμός θα αποκτήσει μία Ευρωπαϊκή θεώρηση όπως έγινε για παράδειγμα με την πολιτική των μεταφορών ή κάποιες προσπάθειες που έγιναν για τη δημιουργία ενός ενιαίου, συμβατού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης σε όλη την Ευρώπη, ή μήπως επειδή ο σχεδιασμός εξαρτάται πιο άμεσα από συγκεκριμένες δομές της τοπικής διοίκησης, θα είναι και ο τελευταίος τομέας που θα αποκτήσει μία ενιαία ευρωπαϊκή θεώρηση;

Thornley: Ξεκινώντας από την παγκόσμια εικόνα, προφανώς υπάρχουν αυτές οι τάσεις και οι αλλαγές που συμβαίνουν τα τελευταία είκοσι χρόνια κάτω από την ταμπέλα της παγκοσμιοποίησης. Οικονομική παγκοσμιοποίηση σημαίνει ότι μία εταιρία μπορεί να έχει περισσότερες δυνατότητες δράσης παγκοσμίως και βέβαια μπορούν να υπάρξουν διαφορετικές απαντήσεις/αντιδράσεις σ' αυτό. Οι χώρες ή οι πόλεις έχουν κάποιες επιλογές και αντιδρούν στις δυνάμεις αυτές. Φαίνεται ότι αρκετές πόλεις αντιδρούν σε αυτό αλλά η παγκοσμιοποίηση είναι αναπόφευκτη και έτσι, για τη διατήρηση της οικονομικής άνθισης της πόλης, πρέπει να αντιδράσουν και να ενεργήσουν με τρόπο ανταγωνιστικό. Ορισμένες πολυεθνικές πολιτικές πηγάζουν από αυτό όπως το μάρκετινγκ των πόλεων, η εξασφάλιση ευκαιριών για μεγάλους οικονομικούς επενδυτές ώστε να εγκατασταθούν στην πόλη, καλές συνδέσεις με τα αεροδρόμια κ.ά.. Άρα υπάρχει σίγουρα μία διεθνής πίεση στους διοικούντες μίας πόλης και στους

πολιτικούς, γεγονός που σημαίνει ότι οι πολεοδόμοι-χωροτάκτες θα πρέπει να συμμετέχουν στην αντιμετώπιση της. Το μεγάλο ερώτημα είναι κατά πόσο είναι απαραίτητο αυτό ή υπάρχουν και άλλοι τρόποι αντιμετώπισης και αντίδρασης πέρα από την αποδοχή των πιέσεων.

Υπάρχουν άλλοι τρόποι δημιουργίας και ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας, εναλλακτικοί οικονομικοί τομείς που είναι συνδεδεμένοι με τις τοπικές ανάγκες των πολιτών; Αυτή είναι η μεγάλη αναζήτηση για τους πολεοδόμους-χωροτάκτες. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πιστεύω ότι οι επιρροές των πολεοδόμων-χωροτακτών στις πόλεις της Ευρώπης ποικίλουν σύμφωνα με τους διαφορετικούς τομείς που συμμετέχουν. Προφανώς, ορισμένες πτυχές αποτελούν βασικούς τομείς πολιτικής της Ε.Ε. όπως το περιβάλλον και οι μεταφορές, που έχουν αντίκτυπο σε αυτά που κάνουν οι πολεοδόμοι-χωροτάκτες σε πολλές πόλεις. Επίσης η τακτική των επιχορηγήσεων, η οποία οδηγεί σε ορισμένες προτεραιότητες και ορισμένα προγράμματα, ενθαρρύνει τους πολεοδόμους-χωροτάκτες και τους city managers να επιδιώξουν το πρόγραμμα με την μεγαλύτερη Ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, ασκώντας έτσι σημαντική επιρροή στις αποφάσεις. Αλλά και από την άποψη της ευρύτερης προσέγγισης του σχεδιασμού, πιστεύω ότι το βρετανικό παράδειγμα μας έδειξε ότι είναι δυνατό κάποιος να το αποτύχει εάν θέλει, διότι δεν διακρίνω κάτι από την Ευρωπαϊκή στρατηγική χωρικής ανάπτυξης στον τρόπο σκέψης των Βρετανών πολεοδόμων-χωροτακτών. Ίσως σε μικρότερες χώρες στον κορμό της Ευρώπης όπως στην Ολλανδία για παράδειγμα, η κατάσταση να είναι διαφορετική.

Λαλένης: Προχωρώντας στις σπουδές του σχεδιασμού. Υπάρχει μία μεγάλη συζήτηση σχετικά με το εάν θα πρέπει ο σχεδιασμός να αποτελεί θέμα μεταπτυχιακών σπουδών ή αν θα πρέπει να συνεχίσει να είναι και σε προπτυχιακό επίπεδο και από ποιές βασικές σπουδές θα πρέπει να προέρχονται αυτοί που ασχολούνται με τον σχεδιασμό (μηχανικοί, οικονομολόγοι, κ.λπ.). Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας είναι το πρώτο πανεπιστήμιο στην Ελλάδα που έχει Τμήμα σχεδιασμού σε μεταπτυχιακό και προπτυχιακό επίπεδο, ως ξεχωριστό αντικείμενο. Ποια είναι η γνώμη σας πάνω σε αυτό, πιστεύετε ότι μπορούμε να εκπαιδεύσουμε καταρτισμένους πολεοδόμους-χωροτάκτες χωρίς προπτυχιακές σπουδές στο σχεδιασμό;

Thornley: Δεν νομίζω ότι κλίνω ιδιαίτερα προς μία άποψη. Πιστεύω ότι το γνωστικό πεδίο των πολεοδόμων-χωροτακτών είναι πάρα πολύ ευρύ και περιλαμβάνει πολλά διαφορετικά θέματα και στην πραγματικότητα θα ενθάρρυνα μία τέτοια αντιμετώπιση. Ίσως στη Μ. Βρετανία όπου η έννοια της πολεοδομίας είναι αρκετά παλαιά, έγινε μεγάλη προσπάθεια να δημιουργηθεί από προπτυχιακά προγράμματα ένας τύπος πολεοδόμου-χωροτάκτη που ταίριαζε σε προδιαγραφές των σχολών αυτών, αλλά αποδείχτηκε ότι αυτό δεν είχε ιδιαίτερο αποτέλεσμα στην πραγματικότητα. Στις μέρες μας οι θέσεις εργασίας που αφορούν στο σχεδιασμό καλύπτονται και από ανθρώπους διαφορετικών σπουδών οι οποίοι μπορούν να βρουν

ένα ρόλο στο επάγγελμα χωρίς να έχουν τη στήριξη του Βασιλικού Ινστιτούτου Πολεοδόμων (RTPI) και αυτό αποτελεί ένδειξη ότι είναι θετική η ποικιλία στις σπουδές. Υπάρχουν ορισμένα προτερήματα για τις προπτυχιακές σπουδές στο σχεδιασμό αλλά και για τις μεταπτυχιακές. Οι μεταπτυχιακές σπουδές ίσως είναι πιο κατάλληλες για εξειδικευμένες ανάγκες της πολεοδομίας, αλλά πιστεύω ανεξαρτήτως συστήματος πολεοδομικών σπουδών ότι όλοι θα πρέπει να είναι γνώστες όλου του φάσματος των κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών θεμάτων κ.λπ. γιατί όλα τα θέματα αλληλοεπηρεάζονται. Η έλλειψη αυτής της εποπτικής έστω γνώσης μπορεί να φέρει επικίνδυνα αποτελέσματα και ιδέες από τους πολεοδόμους-χωροτάκτες.

Λαλένης: Ο Andy Thornley είναι μεγάλος υποστηρικτής της Άρσεναλ και στο δήμο του Islington τώρα διαπραγματεύονται το νέο γήπεδο της Άρσεναλ. Υπάρχει εκεί αυτή η ιδέα του "πολεοδομικού κέρδους" που ο δήμος διαπραγματεύεται με την Άρσεναλ ή με τους εργολάβους. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Οι σχέσεις και οι αρμοδιότητες όλες καθορίζονται από τη νομοθεσία. Ποιο σύστημα πιστεύετε ότι θα μπορούσε να αποφέρει μεγαλύτερα οφέλη στο κοινό ή είναι ασφαλέστερο και πιο ευέλικτο;

Thornley: Δεν γνωρίζω αρκετά για την Ελληνική κατάσταση αλλά μπορώ να μιλήσω για την κατάσταση στη Μ. Βρετανία. Σίγουρα σε ένα μεγάλο έργο όπως αυτό του γηπέδου της Άρσεναλ είναι εφικτό να διαπραγματευτεί η τοπική αυτοδιοίκηση ορισμένες δραστηριότητες σαν τμήμα αυτού του έργου, που είναι για το καλό του κοινού, όπως η βελτίωση του σταθμού του μετρό και του οδικού δικτύου, δυνατότητα μέσα στο έργο για πρόσβαση του κοινού σε ορισμένες κοινωφελείς εγκαταστάσεις κ.ά.. Πιστεύω ότι το Βρετανικό σύστημα έχει προσφέρει πολλά οφέλη αυτού του τύπου διαχρονικά. Υπάρχουν όμως ορισμένα προβλήματα. Ένα από αυτά είναι ότι λειτουργεί καλύτερα σε περιοχές όπου υπάρχει μεγάλη πίεση για ανάπτυξη γιατί μέσα από ένα μεγάλο έργο είναι δυνατόν να αποκομίσει τέτοιες μικρές παροχές. Στον αντίλογο αυτού, σε περιοχές όπου δεν υπάρχει ισχυρή αγορά και επιχειρηματικό ενδιαφέρον, χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για να βρεθούν ακόμη και κατασκευαστικές εταιρίες να ασχοληθούν με το έργο και είναι πολύ πιο δύσκολο να πειστούν να προσφέρουν επιπλέον παροχές. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι τελικά το σύστημα αυτό λειτουργεί καλύτερα σε περιοχές που ευημερούν από περιοχές που αντιμετωπίζουν προβλήματα, γεγονός που δεν είναι ιδιαίτερα θετικό. Το δεύτερο ζήτημα είναι το γεγονός ότι αυτές οι διαπραγματεύσεις γίνονται μυστικά και δεν υπάρχει πρόσβαση ή συμμετοχή του κοινού ώστε να καθορίζονται οι προτεραιότητες με βάση τη γνώμη των κατοίκων μίας περιοχής. Αυτό είναι ένα θέμα που συζητείται συχνά και η τωρινή κυβέρνηση, με τις αλλαγές στην πολεοδομική νομοθεσία, ψάχνει τρόπους να το αντιπαρέλθει σε κάποιο βαθμό. Ο τρόπος που προσανατολίζονται είναι να τεθούν οι διαπραγματεύσεις σε κάποιο προκαθορισμένο πλαίσιο το οποίο θα συζητείται

ανοιχτά από την τοπική αυτοδιοίκηση. Αυτό θα λειτουργεί ως βάση για τις διαπραγματεύσεις που θα ακολουθήσουν. Η αντίρρηση είναι ότι οι διαπραγματεύσεις γίνονται πάντα μυστικά γιατί ο κάθε εργολάβος δεν θέλει για λόγους ανταγωνισμού η προσφορά του να είναι γνωστή. Ίσως αυτή η νέα Βρετανική προσέγγιση να πλησιάζει περισσότερο το Ελληνικό σύστημα. Πάντως υπάρχει μία μεγάλη συζήτηση για το είδος του "πολεοδομικού κέρδους" που θα επιθυμούσε η κοινή γνώμη για το μέλλον.

Λαλένης: Φτάνοντας στην τελευταία ερώτηση. Όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια, οι φοιτητές που αποφοιτούν από το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών μας, αισθάνονται την ανάγκη να συνεχίσουν σε κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Το LSE (London School of Economics) είναι μία από τις σχολές τις οποίες προτιμούν οι απόφοιτοί μας. Κατά τη γνώμη σας είναι απαραίτητο ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην πολεοδομία-χωροταξία μετά από την ολοκλήρωση ενός τέτοιου προπτυχιακού προγράμματος ή θα έπρεπε να αναζητήσουν κάτι που να σχετίζεται με το χωρικό σχεδιασμό όπως για παράδειγμα ο σχεδιασμός των μεταφορών; Είναι καλύτερα να μείνουν στην Ελλάδα ή να πάνε στο εξωτερικό όπου θα πάρουν μία ιδέα για τον τρόπο λειτουργίας και άλλων συστημάτων, κυρίως τώρα που βρισκόμαστε σε μία εποχή παγκοσμιοποίησης;

Thornley: Σίγουρα θα προέτρεπα οποιονδήποτε να πάει στο εξωτερικό. Πιστεύω ότι η γνώση που αποκτά κανείς κοιτώντας συγκριτικά παραδείγματα από άλλες χώρες και πως άλλες χώρες εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες, είναι εξαιρετικά πολύτιμη. Ακόμα και στην περίπτωση που δεν μπορεί η εμπειρία να μεταφερθεί άμεσα σε κάποια άλλη χώρα, σίγουρα βοηθούν σε έναν νέο, καινοτόμο τρόπο σκέψης που είναι εξίσου απαραίτητος.

Σχετικά με το εάν είναι προτιμότερο κανείς να ασχοληθεί με την εμπάθυνση σε ένα τομέα ή με ένα νέο ευρύ γενικό αντικείμενο, πιστεύω ότι και τα δύο είναι πιθανά. Αποφασίζοντας να ασχοληθεί κάποιος με ένα γενικό αντικείμενο, αυτό που παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι η δυνατότητα σύγκρισης με διεθνή παραδείγματα σε πολλά συγγενή θέματα και η οπτική άλλων χωρών στην αντιμετώπιση των ίδιων θεμάτων. Από την άλλη, όλα τα θέματα που καλύπτονται σε προπτυχιακό επίπεδο έχουν προοπτική εμπάθυνας, άρα η συνέχιση της έρευνας ενός θέματος για έναν επιπλέον χρόνο θα βοηθήσει στη διερεύνηση νέων περιοχών του θέματος, και είναι πολύτιμη.

Λαλένης: Ήταν μεγάλη μας χαρά να έχουμε σήμερα μαζί μας τον κ. Andy Thornley και ελπίζουμε να καταφέρουμε να τον έχουμε συχνότερα στο μέλλον. Σας ευχαριστώ για τον χρόνο που μας διαθέσατε.